

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ἡ ταινία

Ἀκόμα καὶ οἱ ταινίες στὴν Ἑλλάδα γίνονται πηγὲς δικαιοσύμης. Τώρα ὅμως — τέλος τῆς δευτέρας ἐβδομάδας — πού οἱ πρῶτοι θυμοὶ ἔχουν κοπάσει μποροῦμε χωρὶς ἐξάψεις ν' ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸ ἐμπρηστικὸ θέμα.

«Ζορμπὰς ὁ Ἕλληνας». Χρήσιμη διασάφισις. Χωρὶς αὐτὴν θὰ ὑπέθετε κανεὶς ὅτι ἀπὸ κῶμα ὄχι φιλικὴ πρὸς τὴν Ἑλλάδα προέρχεται ἡ ταινία.

Τέτοιος διασυρμὸς τῆς Κρήτης... Ἀρκίζει ἀπὸ τὸ κλίμα τῆς. Οὔτε τροπικὸ νὰ ἦταν. Βρέχει, θρέχει, θρέχει. Τόσο θροκερὴ

καὶ νὰ μὴ τὸ ζέρομε... Μολυβένιος ὁ οὐρανὸς τῆς, καταθλιπτικὸ τὸ τοπίο τῆς. Τὸ γαλάζιο τῆς ἐμπορεύεται στὴν τουριστικὴ ἀγορὰ ἡ Ἑλλάδα. Μὲ σκούρα γκριζα καὶ μὲ ὀμπρέλλα τὴν παρουσιάζουν στὴν ὁθόνη.

Κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως τουριστικὴ ἡ ταινία. Δέν εἰρωνεύομαι. «Κεντριζεὶ τόσο τὴν περιέργεια». Ἐπισκεφθῆτε, ἄνθρωποι πολιτισμένοι, μιά γωνιά τῆς Γῆς, ὅπου δεκαεφτά λεβέντες πέφτουν πάνω σὲ μιά γυναίκα καὶ τὴ σφάζουν ὅπου ἓνα χωριὸ διαρπάζει τὰ ὑπάρχοντα μιᾶς ζένης πού ψυχορραγεῖ ὅπου οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνας ἀρνούνται τὴν ταφή σὲ νεκρὴ ἐπειδὴ δέν ἀνήκει στὴν ὀρθοδοξία.

Τὰ θάνουν μὲ τὸ σκηνοθέτη. Δέν λείπουν κι' ἀπ' αὐτόν οἱ εὐθύνης. Ἀλλά τί θὰ πῆτε τότε γιὰ τὸ συγγραφέα πού στὴ ζουγκλοποίηση τῆς πατρίδας του ἀφείλει τίς δάφνες; Πρὶν ἀρχίσῃ νὰ ἐποικῆ μὲ καννιθαλοὺς τὴν Κρήτη δέν ἦταν γνωστὸς παρὰ

μόνο στὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδας. Διεθνὴς ἔγινε σὲ προχωρημένη πιά ἡλικία, τότε πού ἀνακάλυψε τὸ μουσικὸ τῆς ἐπιτυχίας: νὰ πλάσῃ μιά ἑλληνικὴ ζούγκλα. Συναρπαστικὸ ἀνάγνωσμα — εἶναι δὲ δυνατὸς τεχνίτης τοῦ λόγου ὁ Καζαντζάκης — γιὰ τὸν ζένο πού θρίσκειται σ' ἓνα Μεσογειακὸ θηριοτροφεῖο, ὅπου ἄνθρωποι λευκοὶ ἐπιδίδονται σὲ πάσης μορφῆς θηριωδίες καὶ ἀσχημίες.

Ἄγαθοὶ ἄμνοι τοῦ Ἀλλάχ, δέν ἐμφανίζονται παρὰ μόνο οἱ Τούρκοι μὲ τὰ Γιουσουφάκια τους, ἐνῶ ὁ Ἕλληνας — («Καπετὰν Μιχάλης»), ὁ («Χριστὸς Ζανασταυρώνεται») — προβάλλεται μὲ ὅλα τὰ στίγματα τῆς ἐγκληματικότητας, τῆς χαμέρπειας, τῆς ἀκολασίας, τῆς ἀνανδρίας. Τόσο αἰμοβόρος, ὥστε ἓνας ἀπὸ τοὺς «ἦρωες» τὴν ὥρα πού πεθαίνει νὰ μὴ ἐκδηλῶνῃ ἄλλη ἐπιθυμία παρὰ νὰ τοῦ φέρον τ' αὐτιά πού ἔκοβε κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὰ θύματά του

καὶ πού τάχει φιλαγμένα σὲ μιά γυάλα μὲ οἶνονπνευμα, γιὰ νὰ τὰ θλέπῃ καὶ νὰ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ του.

Εἶχαμε ἐπισημάνει στὴν ὥρα τουτὸ διασυρμὸ. Δέν μᾶς πρόσεξαν οἱ Κρήτες. Ἴσως καὶ νὰ ἐνοκλήθησαν ἀπὸ τὴ διαπίστωση. Τώρα μόλις, κάρη σὲ κινματογραφικὸ ἔργο, ἀρχισαν νὰ μπαίνουν σὲ νόημα καὶ ἄτομα καὶ ὀργανώσεις νὰ ἐκφράζουν τὴν ὀργή τους.

Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη πλευρά: Ἡ στάση τῆς ἐπίσημης Ἑλλάδας. Ἕλληνες μὲ ἐπίσημη ἰδιότητα, ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ παραστοῦν στὴν («πρώτη») πού ἔγινε σὲ Παρίσι. Ἀκόμα καὶ μέλος τῆς Βασιλικῆς οἰκογένειας, ὁ πρίγκιπας Μιχαὴλ μὲ τὴ σύζυγό του, παίρνει μέρος στὴν πομπή. Φυσικὰ, καὶ μέλος τῆς Κυβερνήσεως. Τέτοιες τιμές ποιά ἄλλη ἑλληνικὴ προσπάθεια ἔχει γνωρίσει;

Νευρικότητα κατὰ τὴ διάρκειά

τῆς προβολῆς. Κάποια φωνὴ ρωτᾷ ἂν Τούρκοι εἶναι οἱ χρηματοδότες τῆς ταινίας. Γαλλικὴ ἐφημερίδα δημοσιεύει δηλώσεις τοῦ πρεσβευτῆ μας σὲ Παρίσι πού βρίσκει τὴν ταινία ἀντιτουριστικὴ καὶ δυσφημιστικὴ γιὰ τοὺς Ἕλληνας.

Ἄσε τὸν παλιόκοσμο νὰ λέπ. Σὲ δεξίωση πού δίνεται σὲ παρισινὸ καμπαρέ ὁ Ἕλληνας ὑπουργὸς παρασημοφορεῖ τοὺς καλλιτέχνες πού πρωταγωνίστησαν στὴν ταινία.

Δέν ἀναφερόμαστε στὴν παροτυπία, σὲ γεγονόδες δηλαδὴ ὅτι ἐνῶ ὑπάρχει σὲ Παρίσι πρεσβεία καὶ πρεσβευτῆς, νὰ κρεμνὰ παράσημα ὄχι ἀρμόδιο πρόσωπο σὲ ὄχι κατάλληλο κῶμο.

Φιλοδουλειές. Γιὰ τὴν οὐσία πρόκειται, γιὰ τὸ ἀπίθανο φαινόμενον ν' ἀπονέμονται τιμὲς σὲ ὄχι ἀποτελεῖ κραυγαλέα δυσφήμιση τῆς χώρας καὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς.

Π. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Τὸ Βῆμα Νο 6088 / 27-3-1965 σφ 1-4